

IDENTITATE SI ELEMENTE DE PATRIMONIU NATIONAL CULTURAL IN COLECTIILE ETNOGRAFICE PRIVATE

Gabriela BOANGIU

Etnologia, nu de puține ori, a știut să descopere, să scoată la lumină importanța unor fenomene naționale. Încercăm, din această perspectivă, să subliniem și noi rolul marcant pe care îl are astăzi, costumele populare, atât din perspectiva colecțiilor de artă populară, în particular a costumelor populare și artizanii creatori de costume populare ce se mișcă pe firul realizărilor între autenticitate și simplitate.

Începutul secolului al XX-lea reprezintă un reviriment al națiunilor, o trezire a conștiinței de sine a acestora, reprezintă etapa de șlefuire a metodei etnografice de investigare a specificului național. Perioada romantică reprezentase o etapă a acestui proces de formare a statelor naționale, iar această perioadă romantică avea în continuare reverberații. Așadar, Marea Unire reprezintă împlinirea unui deziderat al românilor de pretutindeni, România dobândind imaginea întregită a întregului neam: Oltenia, Muntenia, Moldova, Transilvania, Basarabia și Bucovina și Dobrogea.

Costumul popular românesc se construiește din imaginile suprapuse ale costumului popular specific mai multor regiuni etnofolclorice.

Carol I a cunoscut particularitățile și frumusețea acestui costum și a reușit să îi insufle iubirea pentru acesta și soției sale, regina Elisabeta. Există numeroase fotografii ale epocii, reprezentând-o pe Regină îmbrăcată în costume populare. Aceasta a reușit să impună prezența costumului popular la Curtea Regală, fiind adoptat de numeroase doamne ale aristocrației românești.

Unicitatea costumului popular românesc a făcut ca acesta să fie respectat, apreciat și, mai ales, purtat cu onoare de către numeroși membri ai Casei Regale, mai ales ca însemn al realizării Marii Uniri în anii începutului de secol al XX-lea. Acesta va reprezenta întotdeauna frumusețea civilizației românești și va vorbi cu demnitate despre particularitățile națiunii române.

Astăzi asistăm la un reviriment al costumului popular, o dată cu revitalizarea unor elemente de cultură populară în cadrul unor mișcări socio-culturale, precum Ziua Iei Românești (24 iunie) inițiată de un grup de iubitori ai costumului popular, intitulat „La Blouse Roumaine”, o comunitate pe Facebook. Sărbătoarea a fost inițiată în anul 2013 de comunitatea „La Blouse Roumaine” care a dorit ca bluza tradițională românească împreună cu tradiția noastră moștenită din timpuri imemorabile, să devină un adevărat brand de țară, recunoscut în întreaga lume. Chiar denumirea comunității, reprezintă de fapt titlul unui tablou realizat de pictorul francez Henri Matisse care realiza o imortalizare a iei românești – “La blouse roumaine”, 1940 – creația fiind expusă la Muzeul Național de Artă Modernă din Paris.

Așadar, există astăzi numeroși colecționari de costume populare, particularitățile modului de a colecționa, variind de la un colecționar la altul. Astfel, varietatea costumelor, a îmbinării pieselor din regiuni etnografice identificate, reprezintă un patrimoniu privat ce merită investigat. Voi descrie în cele ce urmează câteva colecții și colecționari, a căror pasiune merită reținută.

Colecția domnului Nicolae Tolbaru este complexă, artă populară, dar și costume populare mai vechi sau mai noi. Pensionar, rezident în București, și-a dorit să păstreze atmosfera casei din Tetoiu, județul Vâlcea în parametrii tradițiilor reinventate. Conceptul *Aici ca la bunici!* integrează spații dedicate colecției de artă populară – amintiri, obiecte, gageturi de odinioară, mecanisme vechi, piese uitate de comunitatea de azi, dar iată un trecut recuperat într-o viață trăită „ca la țară”, cu țesături depozitate cu grijă, cu un țesut funcțional și

utilizat frecvent de familie. Nicolae Tolbaru recuperează un orizont mentalitar important pentru memoria colectivității.

Un alt colecționar este D.I., medic stomatolog, din București. Fascinată de costumul popular, colecționează ii, vâlnice, fote, costume populare coerente din punct de vedere al provenienței zonale etnografice. Are multiple pasiuni, hobby-uri – pictura (făcând adeseori comparații între anumite costume populare și tablouri ale artiștilor consacrați ce reprezintă anumite porturi populare), bijuterie (adoră paftalele, completează unele costume populare cu ele, acolo unde este cazul) etc.

Un colecționar ce merită toată atenția este Magda S, pensionară, a lucrat în cadrul armatei, locuiește în Timișoara. Aceasta face o distincție clară între ceea ce este unic, original, vechi, autentic - ceea ce colecționează și Domnia Sa, diferit de ce este nou, refuză să colecționeze noutăți. Colecția sa cuprinde costume populare diverse, dar mai ales costume din Banat, costume de sărbătoare foarte bine conservate și inventariate.

Camelia Soare din Pitești, pensionară. A colecționat de-a lungul timpului ii, fote, marama din zona Argesului. Are o colecție impresionantă de artă populară și intenționează să organizeze un muzeu în locul natal.

Pe lângă meșterii autentici ai costumelor populare, au luat naștere numeroase mișcări urbane, intitulate *Șezători* (din Oltenia, București, Cluj, Brașov, Basarabia etc), în cadrul cărora sunt descifrate modele autentice de ii sau alte elemente de port popular, și astfel, numeroase doamne fascinate de costumul popular, îl readuc în contemporaneitate cu măiestrie și har.

Observăm cum numeroși factori converg în contemporaneitate înspre salvardarea costumului popular, fie intact, așa cum a rezistat din trecut până în zilele noastre – în colecții private, fie inovativ prin iscusința unor maeștri ce recompun costumul popular de astăzi, în diferite regiuni din România. Fenomenul a depășit granițele ruralului, și iată-l promovat și în urban, în diferite contexte fashioniste. În acest studiu am trasat doar câteva linii de cercetare, însă fenomenul este atât de complex încât merită o abordare mult mai amănunțită pe viitor.